

ASSALTO ALLA PORTA

BELGRAD

URBANIZAM BEOGRADA, ISTORIJAT I SADAŠNJE STANJE

Opšte karakteristike Beograda

prostorno urbanistička i vremenska identifikacija

Položaj	▶	44°49'14" severne geografske širine 20°27'44" istočne geografske dužina
Reljef	▶	Prosečna nadmorska visina 132 m
Klima	▶	Klima - umereno kontinentalna
Površina	▶	Područje grada Beograda 322.268 ha uže gradsko područje 35.996 ha
Stanovištvo	▶	Broj stanovnika 1.659.440 prosečna starost od 40,4 godine

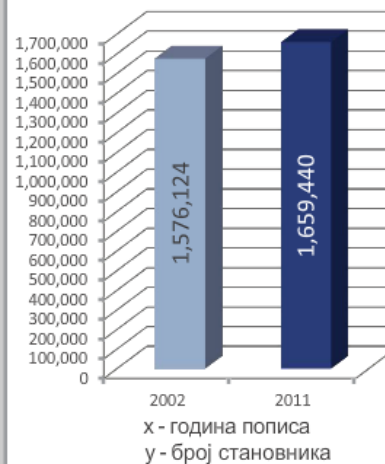

Београд

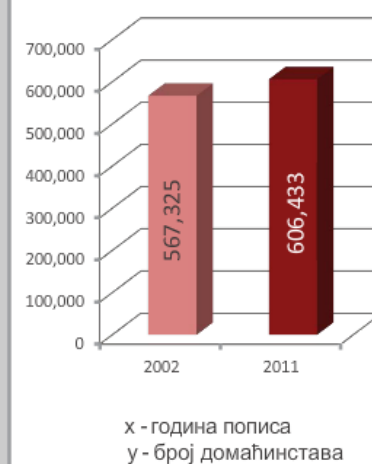
Београд

Број становника

Број домаћинстава

Тренд (%)

Тренд (%)

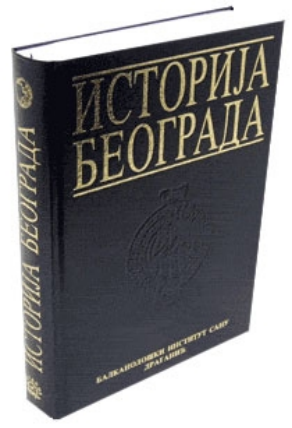

Број станова

Тренд (%)

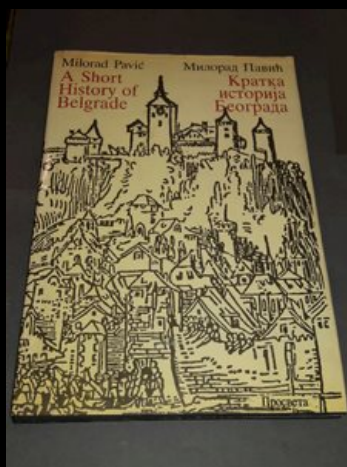

Урбанистички завод Београда ЈП
- www.urbel.com

ДИРЕКЦИЈА ЗА ГРАЂЕВИНСКО ЗЕМЉИШТЕ
И ИЗГРАДЊУ БЕОГРАДА Ј.П.

Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда ЈП - www.beoland.com

Град Београд - www.beograd.rs

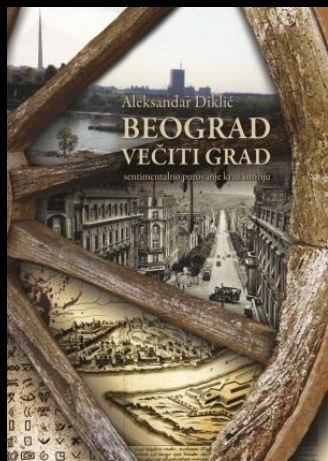
Београд
www.beograd.rs

https://zis.beograd.gov.rs/images/ZIS/Files/Publikacije/BUB_2019_S.pdf

ПУБЛИКАЦИЈА – БЕОГРАД У БРОЈКАМА 2019

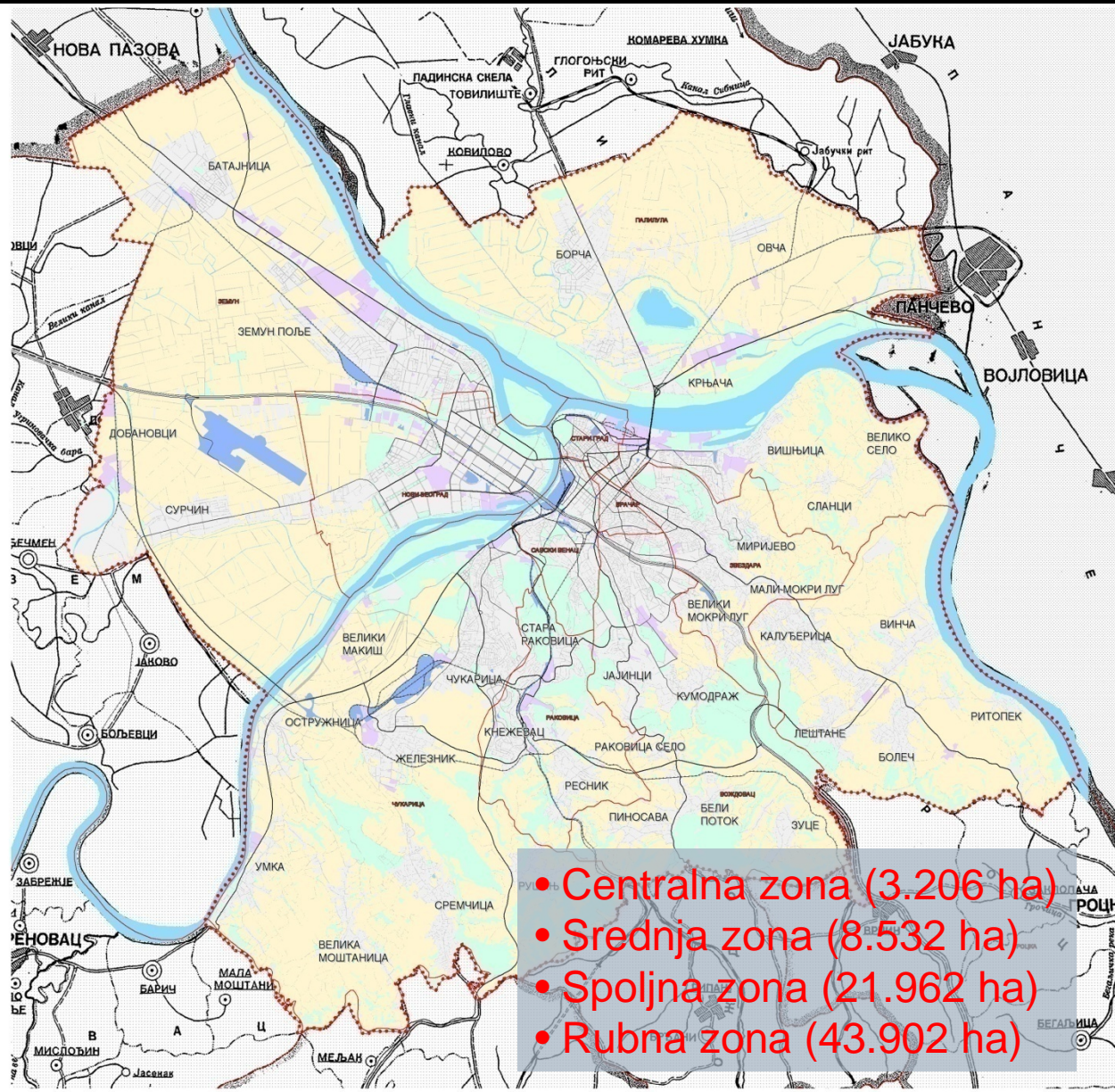
<https://www.tob.rs/sr>

Zvanični sajt Turističke organizacije Beograda, Srbija

<https://www.belgradewaterfront.com/sr/>

Karta šireg područja grada prema Generalnom planu

EKOLOŠKI ATLAS BEOGRADA

GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU
ZDRAVLJA BEOGRAD

DIREKCIJA ZA GRAĐEVINSKO
ZEMLIŠTE I IZGRADNJU BEOGRAD

ZAGAĐIVAČI I GEOTEHNOGENI ČINIOCI

Karta 24

ZNAČAJNI KONTINUIRANI IZVORI EMISIJE U VAZDUH

- Toplane
- Hemijska industrija
- Metalurgija

- Stambeno tkivo
- Reke, potoci
- Kanali
- Autoput, magistrale
- Važnije gradske saobraćajnice
- Granica GP-a

2,5 5 7,5 10 km

Beograd, 2002

EKOLOŠKI ATLAS BEOGRADA

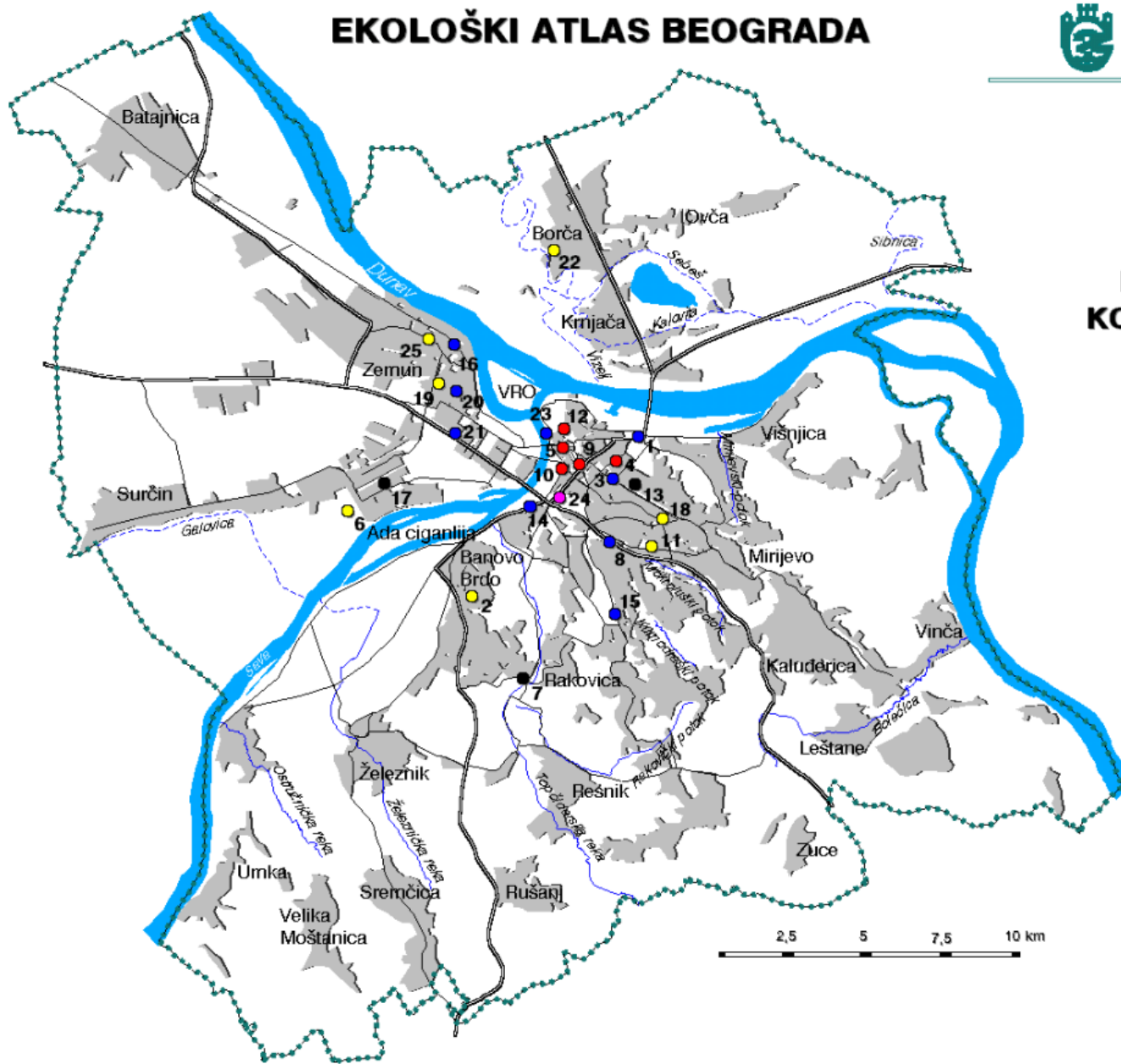

GRADSKI ZAVOD ZA ZAŠTITU
ZDRAVLJA BEOGRAD

DIREKCIJA ZA GRAĐEVINSKO
ZEMLIŠTE I IZGRADNJU BEOGRAD

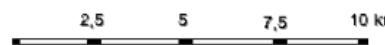
BUKA
Karta 47

MREŽA MERNIH MESTA ZA KONTROLU KOMUNALNE BUKE

- Stambena zona
- Zona pored prometnih saobraćajnica
- Zona gradskog centra
- Zona industrije
- Bolnička zona

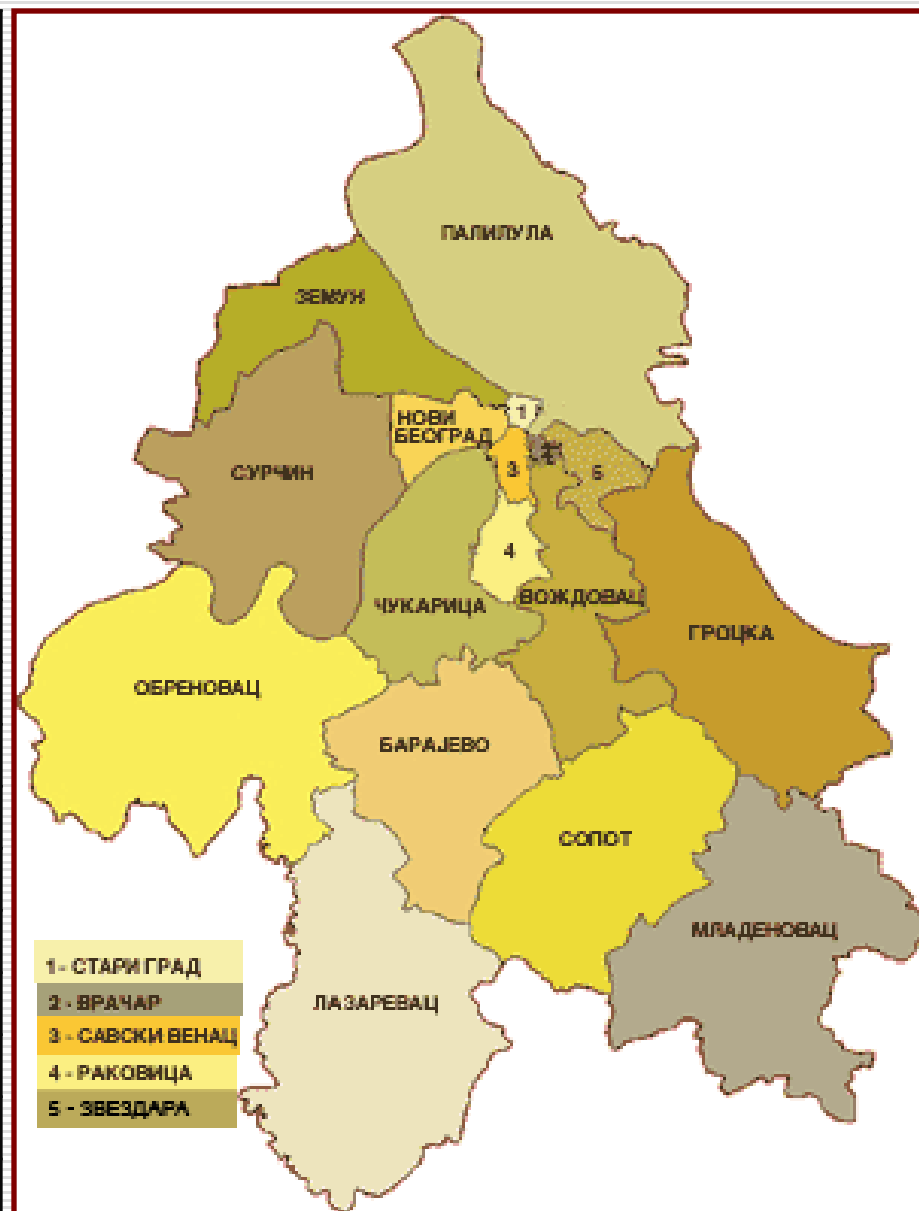
- ▭ Stambeno tkivo
- Reke, potoci
- - - Kanali
- Autoput, magistrale
- Važnije gradske saobraćajnice
- Granica GP-a

Beograd, 2002

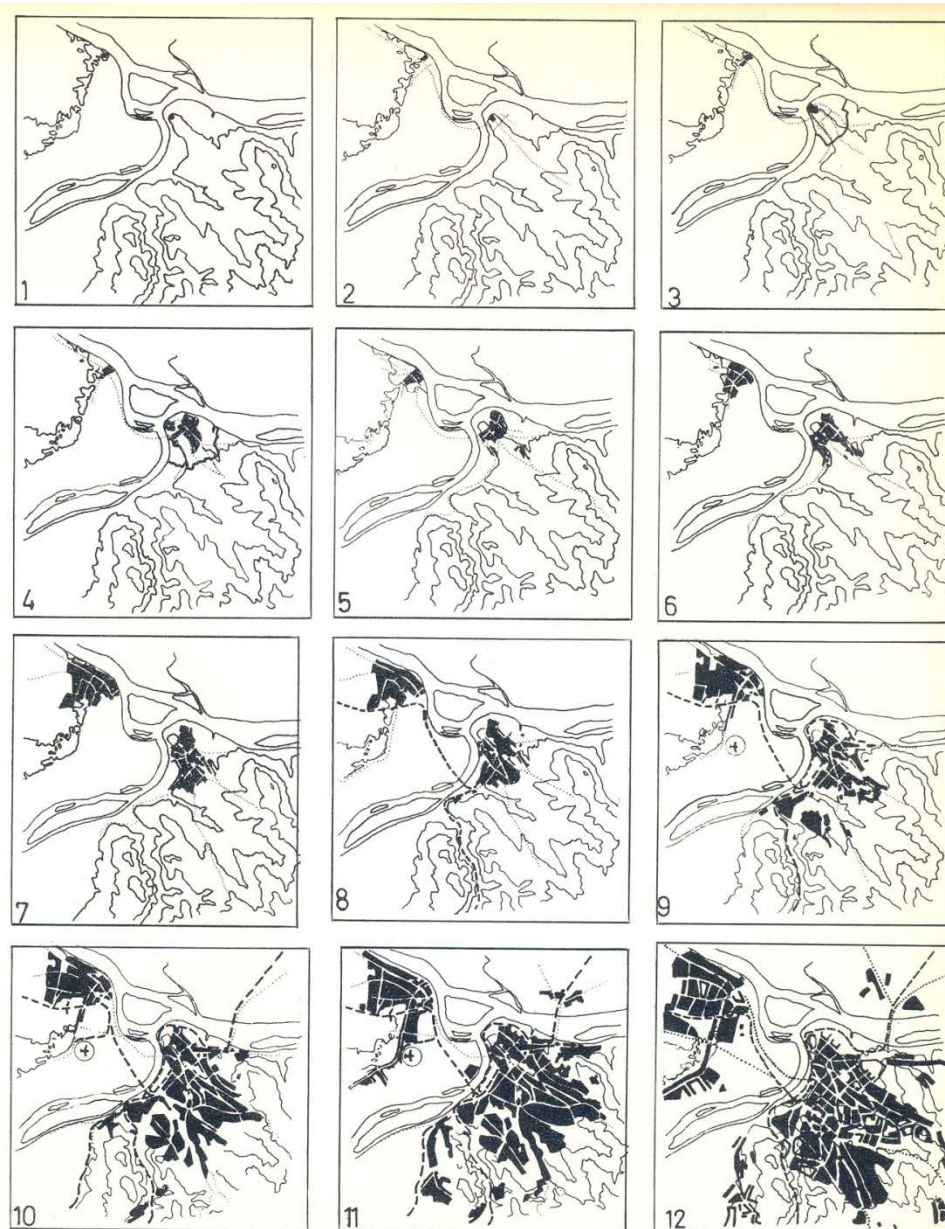
Opštine - administrativno-teritorijalne prostorne jedinice

ПОВРШИНА (у хектарима)	Град Београд	број становника
УКУПНО	322.268	1.576.124
Барајево	21.312	24.641
Вождовац	14.864	151.768
Врачар	292	58.386
Гроцка	28.923	75.466
Звездара	3.165	132.621
Земун	43.872	191.645
Лазаревац	38.351	58.511
Младеновац	33.900	52.490
Нови Београд	4.074	217.733
Обреновац	40.995	70.975
Палилула	44.661	155.902
Раковица	3.036	99.000
Савски венац	1.400	42.505
Сопот	27.075	20.390
Сурчин	28.485	40.000
Стари град	698	55.543
Чукарица	15.650	168.508

Укупна површина	323496 ha
Острва	541 ha
Делови Саве и Дунава	2225 ha
Надморска висина	
Највиша	628 m Космај
Најнижа	71 m Гроцка
Кнез Михаилова улица	116,75 m
Територијалне јединице	
Насељена места	157
Месне заједнице	276
Катастарске општине	174
Статистички кругови	1024
Улице, тргови и платои	8663
Кућни бројеви	298579

4. Istorijski razvoj grada

1. Rimski Singidunum i Taurunum osnovani kao vojni logori i naselja veterana uz logore.
2. Beograd i Zemun u doba seobe naroda u Srednjem veku.
3. Prostiranje Beograda i Zemuna u 15 veku.
4. Kulminacija širenja grada pod Turcima 16 i 17 vek.
5. 18 vek granica između Osmanlijskog carstva i evropskog zapada na Savi i Dunavu.
6. 1830. godina Beograd obnovljene Srbije.
7. Izgradnjom železnice 1884. godine dobija međunarodni saobraćajni značaj.
8. 1850. godine Beograd i Zemun kao granični gradovi, paralelno napreduju.
9. 1920. godine Beograd je prestonica Jugoslavije.
10. 1934. godine grad se naglo teritorijalno širi, a podizanjem mosta preko Save Beograd i Zemun se tešnje povezuju.
11. 1948. godina daljeteritorijalno širenje Beograda sa pripajanjem okolnih seoskih naselja.
12. Rasprostiranje grada od 1969.

"Vinča - praistorijska metropola" najstariji tragovi

Vinčanska kultura predstavlja mlađeneolitsku i ranoeneolitsku kulturu Evrope (između prvih vekova 5 milenijuma pre nove ere i prvih vekova 4 milenijuma pre nove ere), koja se prostirala od srednjeg Potisja na severu do Skopske kotline na jugu i od reka Usore i Bosne na zapadu do Sofijskog basena na jugu, odnosno obuhvatala je teritorije današnje Srbije, Rumunije, Makedonije i Bosne i Hercegovine. Vinčanska kultura je bila tehnološki najnaprednija praistorijska kultura u svetu.

vinčanska arhitektura - Zidali su od blata, pleve i peska, materijala koji imaju povoljne termoizolacione karakteristike. Da bi se sačuvali od hladnog vazduha, užu stranu kuće okrenuli su prema Dunavu odakle dolazi vetar, i nisu imali prozore

O IMENU GRADA

Singidūn(on)	keltsko ime grada
Singidūnum	romanizovano keltsko ime
Beograd, Beograd	slovensko ime; prvi put se javlja 878. u pismu pape Jovana VIII caru Borisu bugarskom
Biograd na Dunavu	naziv u Crnoj Gori i Dalmaciji
Alba Graeca	latinizirano ime grada
Alba Bulgarica	latinizirano ime grada tokom bugarske vladavine
Fehérvár	mađarsko ime
Weißenburg	nemačko ime
Castelbianco	italijansko ime
Nandoralba	u srednjovekovnoj Mađarskoj do 14.veka

Prvi tragovi primitivnog utvrđenja dolaze iz 3. veka p.n.e, sa naseljem Skordiska, keltskog ili tračko-keltskog plemena, koji su odabrali strateško uzvišenje na susretu dve reke za mesto stanovanja.

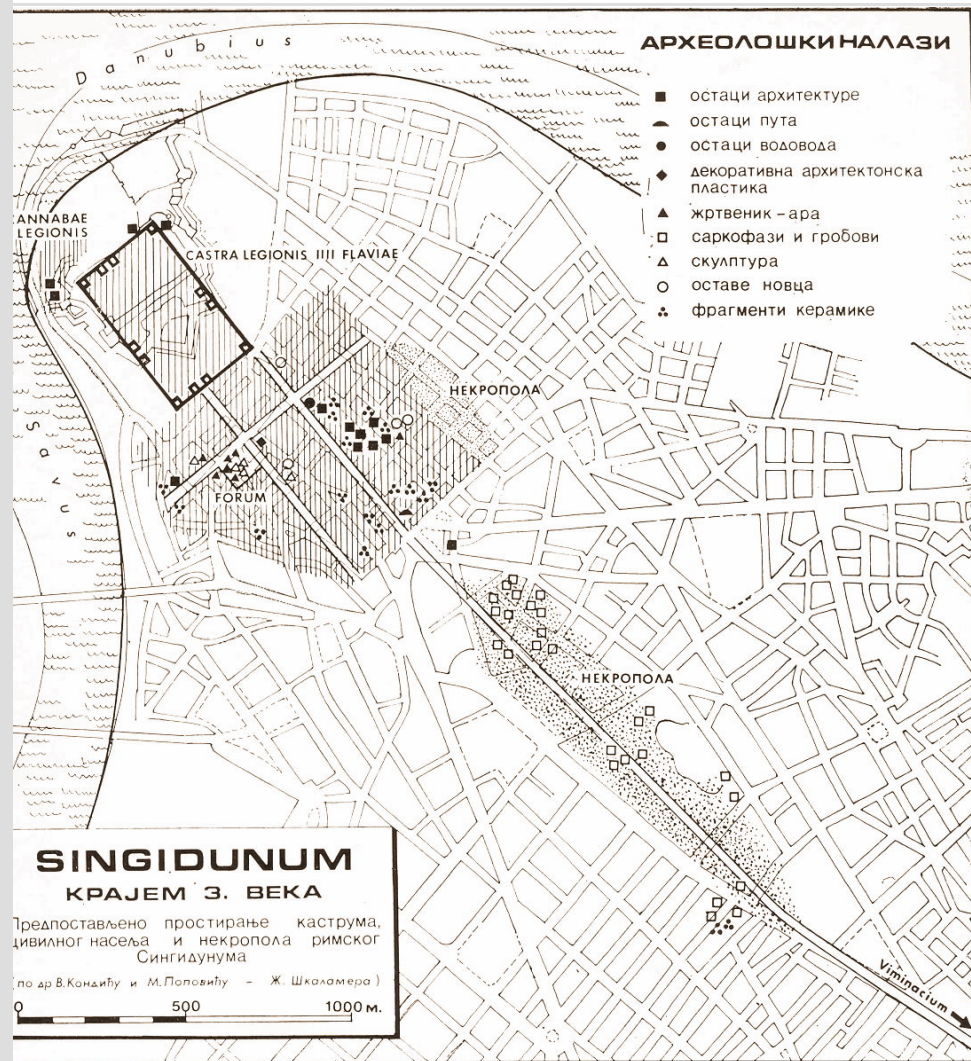
Ime Singidun je prvi put spomenuto 279. p.n.e.

Drugi deo reči ove reči je keltska reč koja znači naselje, ogradu ili utvrđenje. Reč je sačuvana i npr. u imenu Londona. Za singi- postoji nekoliko teorija, od koje su dve najpoznatije da ta reč znači krug, otuda kružno utvrđenje ili je ono dobilo ime po Singima, tračkom plemenu koje je naseljavalo ovo područje pre dolaska Skordiska. Malo je tragova ostalo od spomenika iz ovog perioda istorije, osim grobnica ratnika u kojima su pronađeni vredni predmeti. Znatni keltski kulturni uticaji utkani su u duhovnu kulturu stanovništva Singidunuma, koji su delom preneti i pomešani sa rimskim antičkim kulturnim elementima.

Oko 630. godine na ovo područje se doseljava srpski živalj. I pored toga, arheološki nalazi ukazuju na kontinuiran život u gradu i njegovoj okolini. Ponovni pomen grada, i to pod slovenskim imenom **BEOGRAD** (Beli grad - verovatno po zidinama od belog krečnjaka), srećemo tek u IX veku, tačnije 16. aprila 878. godine, u jednom pismu pape Jovana VIII

Uz vojni logor, Rimljani su naseljavali veterane svojih legija kako bi još više obezbedili svoju granicu. Tako je vremenom tu nastalo dosta veliko naselje koje je imalo pravolinijsku osnovu, sa ulicama koje se seku pod pravim uglom. Prema nekim izvorima između Singidunuma i Taurunuma, preko Save, postojao je most koji je spajao ova dva grada i kojim je išao jedan od najznačajnijih rimskih puteva. Tako je Singidunum postao značajna drumska raskrsnica za rimske provincije Meziju, Dakiju, Panoniju i Dalmaciju... **Podelom rimskog carstva na Istočno i Zapadno 395. godine, tadašnji Singidunum postaje granični grad u sastavu Vizantije**

Rimski Singidunum

Jedini rimski vladar koji je rođen u Singidunumu zvao se Flavius Iovianus

Deo bedema u kome su ostaci rimskog kastruma

Rimska dvorana, Biblioteka grada Beograda

Replika delova termi iz 3. veka, plato kod Filozofskog fakultet

Huni **441.** godine zauzimaju i potpuno razaraju. Grad je tada izgubio i dotadašnje rimsko stanovništvo.

Posle hunske propasti, grad je **454.** godine ponovo u sastavu Vizantije, ali ga ubrzo osvajaju Sarmati, pa zatim i Istočni Goti.

Već **488.** godine ponovo postaje vizantijski. Početkom VI veka (**512.** godine), vizantijski car Anastasije u njegovu neposrednu

okolinu naseljava germanska plemena Herula, da bi ga oni odbranili od ratobornih Gepida.

U ruševinama ranijeg rimskog grada, na zapadnoj strani Donjeg grada, nađeni su tragovi materijalne kulture Germana.

U vreme vladavine vizantijskog cara Justinijana I, **535.** godine, grad je iznova podignut i opasan moćnim bedemima.

Tako Singidunum ponovo postaje sjajan i velike hvale dostojan grad. Po svoj prilici grad je po prvi put bio vezan sa Taurunumom na suprotnoj obali.

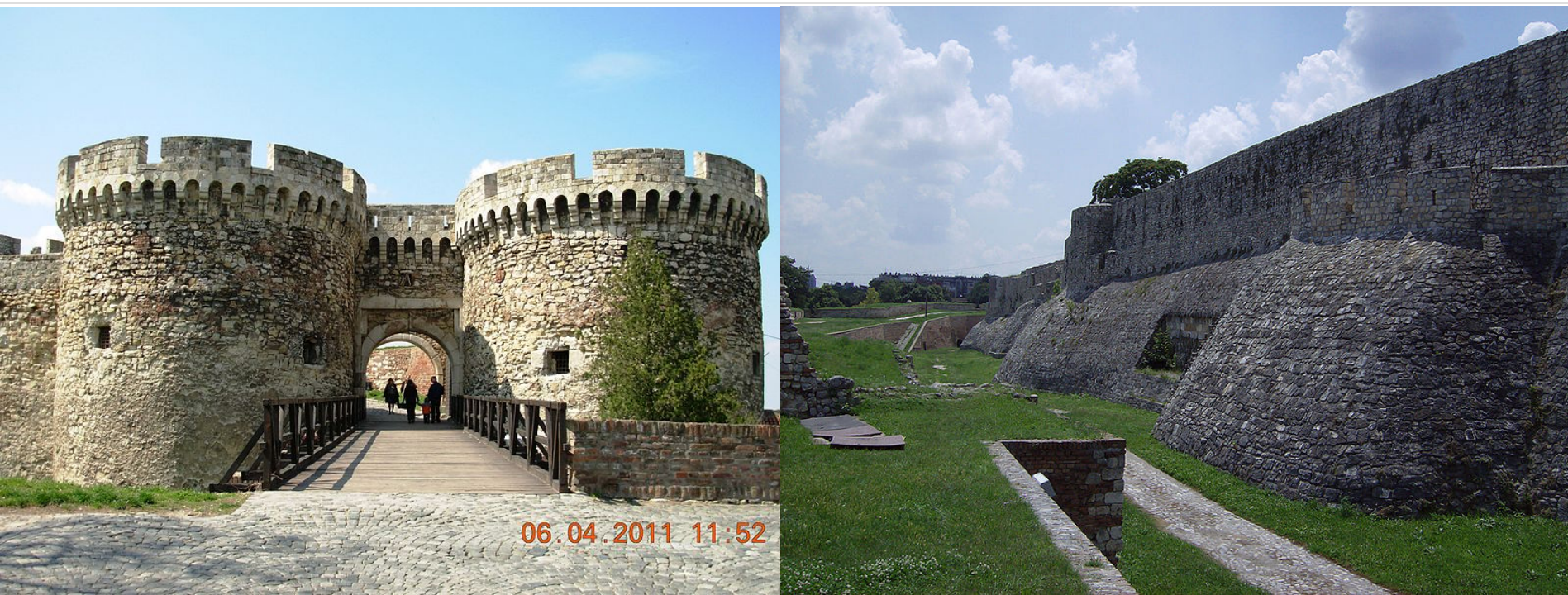
DATA ANNI ET NOMIN. IAN. XI.
MISSA PER EAD ET PAULI EPISC.
IN APRIL. D. XVI. IAN. XI.
CIVITA DE LI NESI AMLEOPUM.
S p̄archibus ad usct̄ibus t̄a
ce quud̄t̄erimus. & p̄to sal
Quoc̄ent̄ auct̄ q̄f̄t̄ coḡt̄e
mus. Sed̄ nunc̄ est̄ h̄c̄ mach̄noꝝ
d̄ct̄p̄at̄. at̄ h̄c̄ in̄ d̄nḡl̄m̄ f̄c̄m̄
us̄t̄n̄at̄. & p̄t̄m̄ f̄c̄m̄. Nē si
f̄c̄m̄ q̄f̄t̄ s̄t̄en̄a f̄ūt̄. cum̄ ill̄
ind̄ūs̄t̄ h̄c̄ f̄c̄m̄. & f̄c̄m̄. s̄o h̄c̄
m̄s̄t̄ ēt̄ ēt̄. Nos̄ quoq̄. cum̄
-----
cessibus. Auct̄o auct̄ suo d̄p̄o s̄a
f̄ūs̄t̄ d̄n̄e s̄ē. & p̄t̄. Ind̄ign̄t̄ f̄c̄
at̄ coḡt̄. q̄s̄ qui f̄c̄t̄ s̄i s̄i n̄m̄
us̄t̄p̄at̄. ad̄ p̄s̄c̄p̄o c̄m̄. h̄l̄l̄o q̄f̄c̄
d̄ūs̄t̄m̄. p̄t̄c̄m̄. & p̄t̄. p̄t̄. p̄t̄.
p̄t̄. & f̄c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄.
c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄.
d̄p̄o s̄a. Q̄uod̄ auct̄. q̄uod̄
us̄t̄. ōm̄ī. q̄uod̄. c̄m̄. c̄m̄.
p̄t̄. f̄c̄m̄. N̄c̄. q̄uod̄. c̄m̄.
c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄.
c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄.
c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄. c̄m̄.

Srpska vladavina Beogradom počinje **1284.** godine, kada srpski kralj Dragutin. To je bio period intenzivnog naseljavanja srpskog življa i jačanja uticaja Srpske pravoslavne crkve. Smrću kralja Dragutina na presto dolazi njegov brat Milutin, koji kratko vreme vlada Beogradom, jer grad, 1319. godine, osvajaju i do temelja ruše Mađari. Porušeni i zapusteli grad postaje pogranična baza Ugarskom. Odupiranju širenju srpske države sa juga, u vreme cara Dušana. U takvom stanju Beograd dočekuje XV vek, kada na istorijsku scenu Evrope stupaju Turci, nova velika osvajačka sila.

U želji da se što spremnije odupru turskoj najezi i na Savi i Dunavu imaju jako uporište, Mađari dozvoljavaju izgradnju Beograda za vreme **despota Stefana Lazarevića** (1403. do 1427), i to je vreme pravog procvata grada. Beograd je ne samo prestonica srpske države, već i najvažniji privredni, kulturni i verski centar. Pretpostavlja se da je grad tada mogao brojati 40-50 000 žitelja.

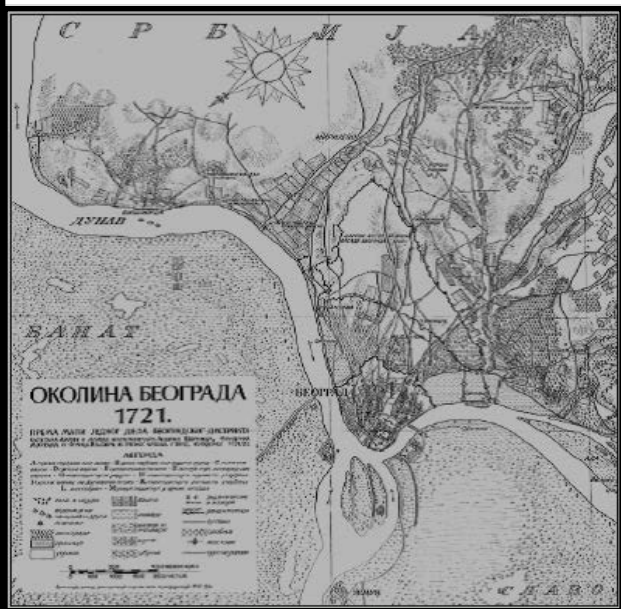
Turci su znali da je Beograd najveća prepreka u osvajačkim pohodima ka Srednjoj Evropi. Gotovo čitav jedan vek Beograd je odolevao turskim napadima. Konačno, Turci su pod vođstvom sultana Sulejmana Veličanstvenog, 28. avgusta 1521. godine, uspeali da osvoje Beograd - bedem hrišćanstva i ključ odbrane cele Ugarske. Grad je srušen i spaljen, a put ka Zapadnoj Evropi otvoren.

Krajem XVII veka u Beogradu hara kuga, što uz požare i pobune janičara, dovodi do njegove stagnacije. Posle 167 godina relativno mirnog razvoja, grad postaje meta ratnih sukoba. Nakon turskog poraza pod Bečom, septembra 1688. godine, Austrijanci su zauzeli Beograd. Turci ga, posle dve godine, vraćaju u svoje ruke, ali je grad iz ovih sukoba izašao razoren, a njegovo stanovništvo, zbog saradnje sa Austrijancima, izloženo ubijanju, progonu i pljačkama. Posle toga Beograd je ponovo pogranična varoš, i to sve do 1717. godine, kada ga Austrijanci pod vođstvom princa Evgenija Savojskog ponovo zauzimaju

Austrijska vladavina Beogradom u periodu od 1717. do 1739. godine označena je pravom transformacijom grada, jer on gubi dotadašnje tursko-istočnjačke crte i poprima obeležje srednjevropskog grada. Pored tvrđave i varoš je opasana bedemima, a izgrađena su i nova zdanja. Oživljava trgovina, a u njega se sve više doseljavaju Mađari, Nemci, Francuzi, Česi i drugi. Pri ponovnom turskom zauzeću, 1739. godine ruše se bedemi oko Beograda. Turci ruše austrijske kasarne i objekte, kao i kuće, a mnoge crkve pretvaraju u džamije. On ponovo postaje varoš orijentalnih obeležja i to sa pograničnim položajem, jer je Beogradskim mirovnim ugovorom granica povučena na reci Savi.

Turski plan grada u granicama do šanca, 1863.god sa naznakama etničke pripadnosti

- ♦ jezgro grada sastojalo se od dva dela: "grada"-tvrđave i varoši, opasane šancem
- ♦ kraj grada nalazio se današnjem Trgu Republike
- ♦ tursko stanovništvo živelo je u Tvrđavi i na dunavskoj padini
- ♦ Jevreji su živeli u Jevrejskoj mahali na današnjem Dorćolu
- ♦ Srbi uglavnom na savskoj padini. Trgovina i zanati razvijali su se duž tri glavne čaršije.

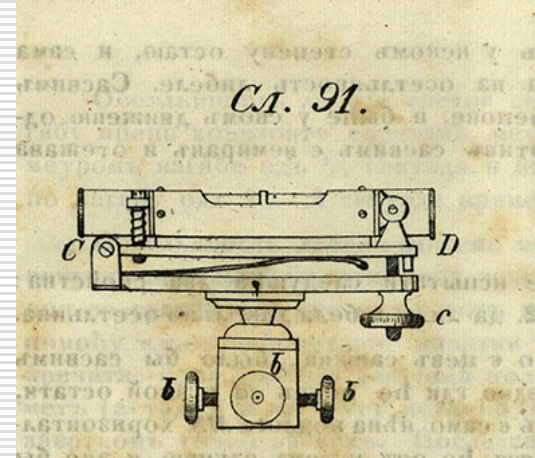
Plan Emilijana Josimovića 1867.

- ♦ **potpuna reorganizacija** jedne prostorne celine, na novim principima
- ♦ **urbanistički razvoj** Beograda nije više bilo samo tehničko pitanje već i izraz političkih i kulturnih težnji toga vremena
- ♦ **naspram nasleđa u vidu** „nepravilne, nepregledne mreže uzanih, krivudavih ulica, sa oko četrdeset ćorsokaka, zatvorenih u okviru Šanca” i objekata skromnih razmera i trošne građe, **stajala je jasna zamisao o budućem gradu** kao celini koja ima neku svoju unutrašnju urbanu logiku, osećaj za vreme i u što većoj meri evropski duh

Objasnjenje je knjiga u kojoj su dati koncept i tehnički izveštaj o predlogu za regulisanje i rekonstrukciju beogradske Varoši . Knjiga je podeljena u pet poglavlja. U prvom poglavlju Josimović navodi *Varoške mane*, u drugom detaljno iznosi *Šta je predloženo[planom regulacije]*, dok u trećem, pod naslovom, *Neka sravnjivanja između starog i novog*, razmatra odnos između zatečenih struktura orijentalne varoši i predloženih izmena. Četvrti deo govori o izvršenju regulacije, najzad, peti daje *Poslednje primedbe*.

Izraz „regulisanje“ bio je shvatan kao ispravljanje krivudavih orijentalnih ulica, a što je zapravo bila ozbiljna građevinska rekonstrukcija ulične mreže, blokova i parcela

Štramperova džepna gledčanica

Josimović premeravanje nije radio sam, već je za to imao geodetski tim.

U novoj parcelaciji zemljišta geodetski momenat bio je presudan: zemljište je bilo podeljeno tako da je moglo da obezbedi ekonomsku dobit

ОБЈАСНЕЊЕ

ПРЕДЛОГА ЗА РЕГУЛАЦИЈУ

ОРИЈЕНТАЛНЕ

БЕОГРАДА,

1861.

У Београду у издању Кнежевске штампарије

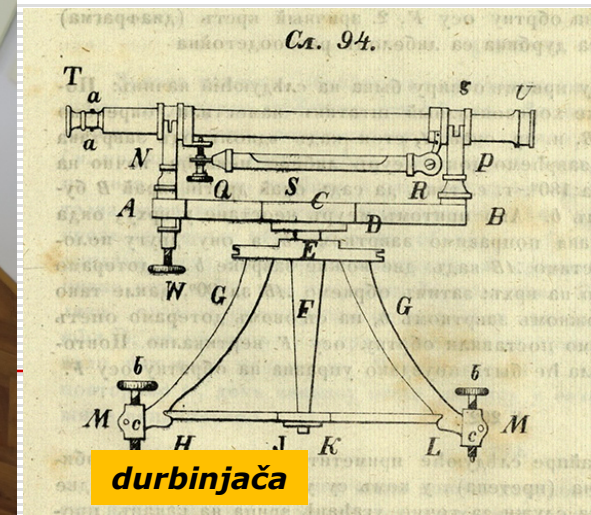
1861.

У Београду у издању Кнежевске штампарије

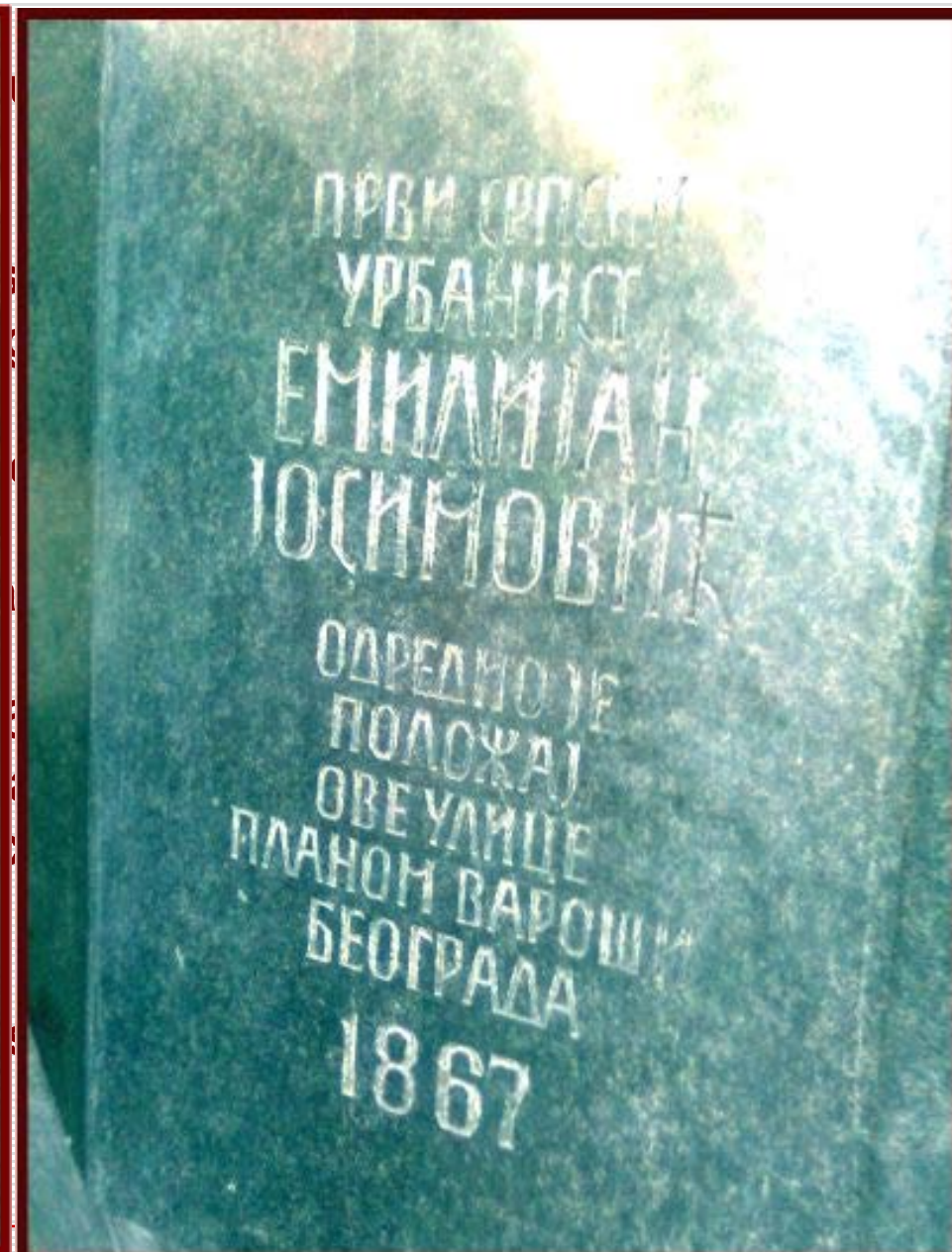

zemljomerski astal

libela, visak i busola

durbinjača

Emilijan Josimović, (1823-1897). izradom projekta rekonstrukcije Beograda u Šancu 1867.godine označio je novu etapu u razvoju srpskog urbanizma, koji će ga zahvaljujući predanom istraživanju prof.Branka Maksimovića u srpskoj istoriji zabeležiti kao prvog srpskog urbanistu. rođen godine u mestu Stara Moldava u Rumuniji. ceo svoj radni vek proveo u prosveti. Po dolasku u Beograd 1845. godine, bio je honorarni profesor Liceja gde je predavao matematiku. U Artiljerijskoj školi, u kojoj je radio od 1850. godine najpre kao honorarni profesor a od 1854. do 1869. godine u svojstvu redovnog profesora, osim matematike predavao je i mehaniku, a potom i geodeziju. Redovni profesor Velike škole postao je 19. novembra 1869. godine. Bio je šef Matematičkog odeljenja, a potom i rektor. Iz Velike škole otišao je u penziju. Kao zahvalnost i nagradu za uspešan rad na polju nauke i tehnike, dodeljen mu je i Takovski krst 3 reda. Poznata je i njegova delatnost u Beogradskom pevačkom društvu, čiji je predsednik bio od 1861-1865.godine, kao i amatersko bavljenje fotografijom. Bio je redovni član Društva srpske slovesnosti, redovni član Srpskog učenog društva, Odseka za prirodoslovne i matematičke nauke i počasni član Srpske kraljevske akademije. Na sajtu masonske lože u loži Srpska zadruga pominje se ime Emilijana Josimovića u istorijatu masonerije kod nas.

Kroki okoline Beograda, plan kapetana Aleksića oko 1866.god.

Osim guste mreže puteva i zemljišnih kultura mogu jasno videti sela, koja gravitiraju beogradskoj varoši - **Žarkovo, Železnik, Mirijevo, Slanci, Višnjica, Veliko selo, Jajinci, Kaluđerica i Mali i Veliki Mokri Lug**

Zarićev plan iz 1878. god.

- ♦ najznačajniji, najpotpuniji i najprecizniji plan Beograda 19. veka
- ♦ regulacija prema Josimovićevom planu, šanac je zatrpan
- ♦ prostor koji obuhvata njegov plan je deo varoši sve do Beogradske ulice, obuhvatajući zapadni Vračar, Palilulu do Grobljanske ulice, kao i Bulbulderski potok
- ♦ date su granice kvartova - varoški, dunavski, terazijski, savski, vračarski i palilulski i upisani su nazivi ulica, parkova, trgova i javnih objekata

Plan Jovana Bešlića iz 1893.

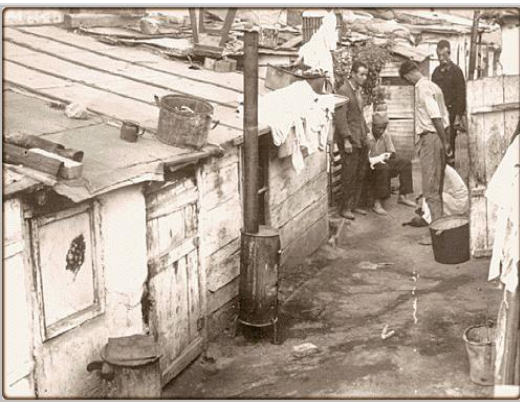
- ◆ Plan sa pomoćnom kartom okoline prikazuje ekspanziju Beograda, odnosno proširivanje gradskog reona
- ◆ Spor oko granice gradskog reona nastao je 1886 godine i trajao do 1888 godine.
- ◆ Periferija Beograda, počev od Čubure pa prema istoku, nastala je kao rezultat bespravnog parcelisanja njiva i utrina. Nastao je kaos i lavirint, nepravilnih krivudavih uličica, čije se nasleđe može videti i danas

Rast i razvoj Beograd u dvadesetom veku

БЕДА У ПРЕДГРАЂУ

Сиромашнији житељи престонице и тада су живели у импровизованим насељима, у на брзину склепаним баракама

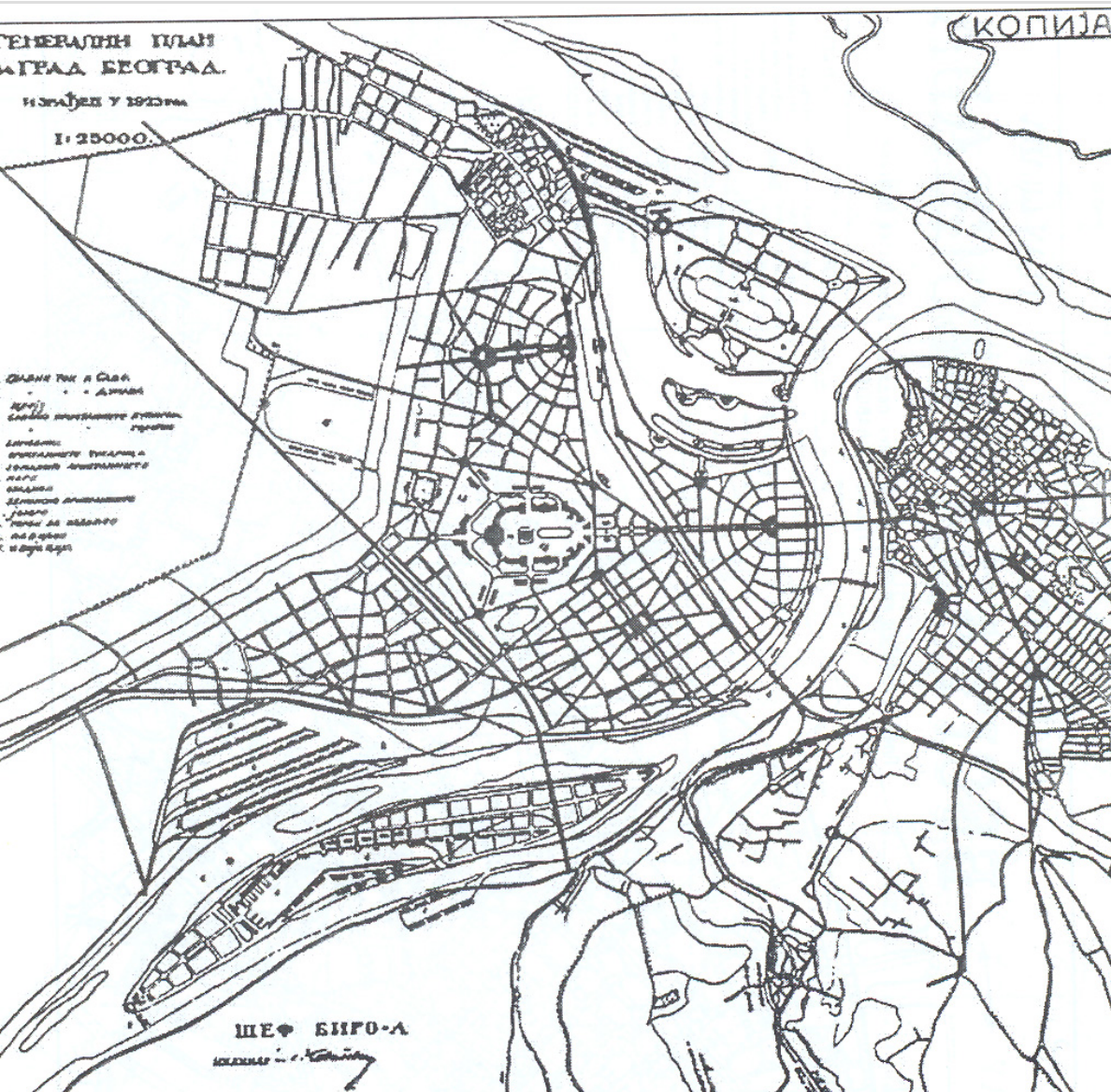
Beograd je krajem 19. i početkom 20. veka, činio nagle skokove, brišući staro arhitektonsko i urbanističko nasleđe. U pojedinim granama tehničkog uređenja pokušavao je da dosegne visoke nivoe, koji bi ga poravnali sa dobro uređenim evropskim gradovima. Među značajna ostvarenja na polju komunalnih i sanitarno-tehničkih radova, treba istaći - beogradski vodovod i kanalizaciju, uvođenje električnog osvetljenja i tramvajskog saobraćaja.

1 - Prvi generalni plan iz 1908 godine - *ALBAN ŠAMBON*

- ◆ U duhu tadašnjeg francuskog akademskog urbanizma
- ◆ Planu prvi put se javlja ideja za oblikovanje Terazijske terase.
- ◆ Predlog Kružnog bulevara
- ◆ Prostor Gornjeg i Donjeg grada pretvorio u park
- ◆ Ratovi koji su neposredno posle njegovog donošenja usledili i ubrzani porast divlje gradnje tražili su realniji pristup. razvoju grada

U svome izveštaju ocenjivačka komisija je konstatovala da od dvadeset prispelih projekata nijedan ne daje potpuno rešenje postavljenih problema i kritički se osvrće na konkursne radove u kome uređenje predgrađa nije dovoljno tretirano i dok je program ograničio reon grada u nekim radovima predviđa se razvoj Beograda ka Zemunu, izgradnja mostova na Savi i time je prvi put pokrenuto pitanje širenja Beograda na levu savsku obalu.

Singidunum Novissima

Singidunum Novissima dao je ideju blisku Đorđu Kovaljevskom, o prelasku grada na drugu obalu Save, da se prostor između Zemuna i Beograda iskoristi za kompletan deo grada.

Zamisao je bila da se na ovom mestu stvori jedna nova ada, novi deo grada na veštačkom ostrvu, sa ambicioznim hidrotehničkim zahvatima, prokopavanjem novog savskog korita.

ПРОЈЕКТ URBS MAGNA

- ◆ **Predviđaju grad od oko 900.000 stanovnika za 20 godina imati oko 300.000 stanovnika**
- ◆ **Gradsko jezgro vrlo brzo da se razvije u ekskluzivni poslovni a da će se stanovanje organizovati u perifernim zonama**
- ◆ **Teže prvenstveno individualnom stanovanju**
- ◆ **Sa ekonomskog aspekta, zamišljeno je da Beograd zameni Budimpeštu**

2 - Generalni plan iz 1923. godine - ĐORĐE KOVALJEVSKI

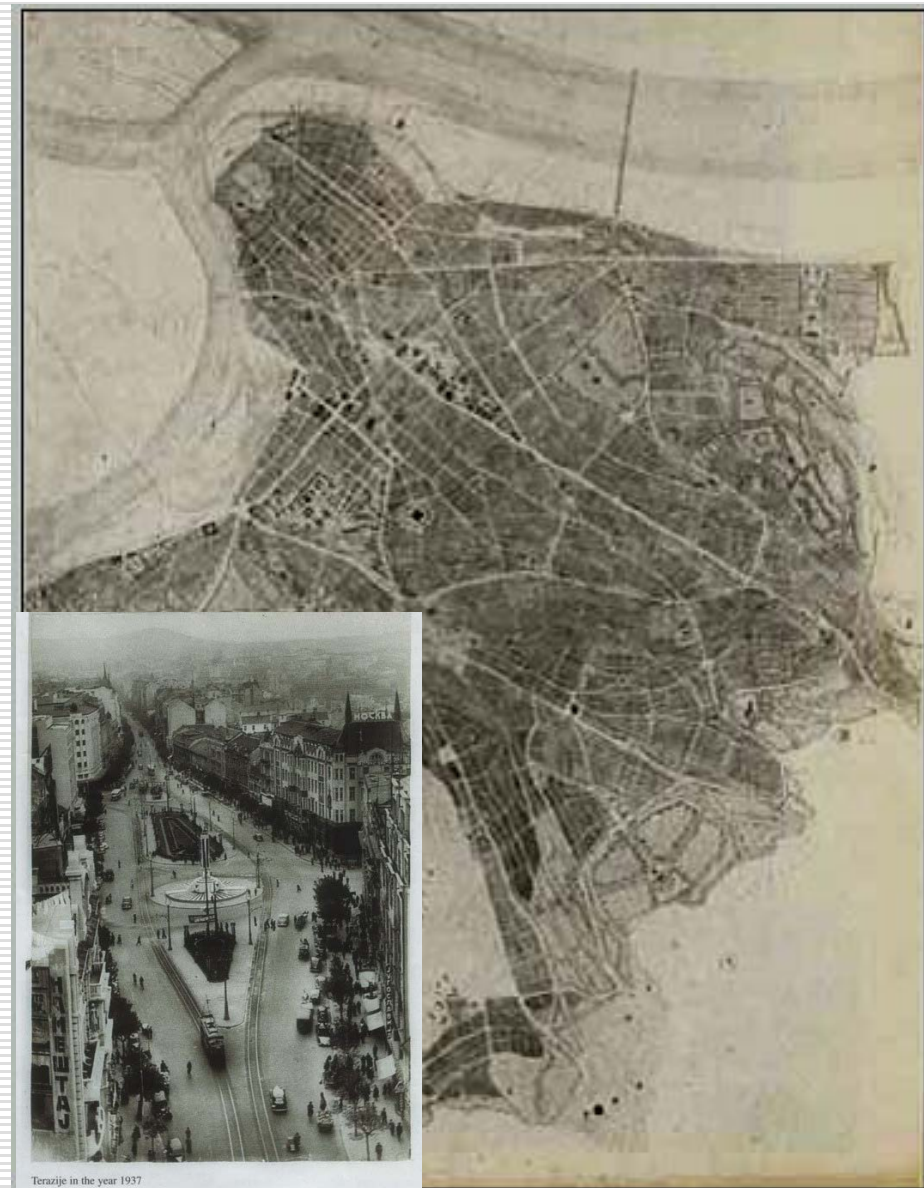
- ◆ Najvažniji doprinos plana je podela na zone, sa određenim sistemom gradnje i gustinom naseljenosti.
- ◆ Princip opadanja gustine naseljenosti od centra ka periferiji, što je bilo prihvaćeno u tadašnjoj praksi.
- ◆ Pojava socijalno najtežih oblika stambenih nehiqijenskih naselja

- ◆ Skok u pravcu savremenog planiranja
- ◆ Neuspešno predvideo budući razvoj grada
- ◆ Pojava divlje gradnje, uska granica teritorije obuhvaćene planom
- ◆ Niže cene zemljišta na periferiji - Voždovcu, Dušanovcu, Pašinom brdu, Banovom brdu i Dedinju, privlačile su intenzivnu gradnju porodičnog stanovanja

3 - Generalni regulacioni plan iz 1927. godine - *JOVAN OBRADOVIĆ*

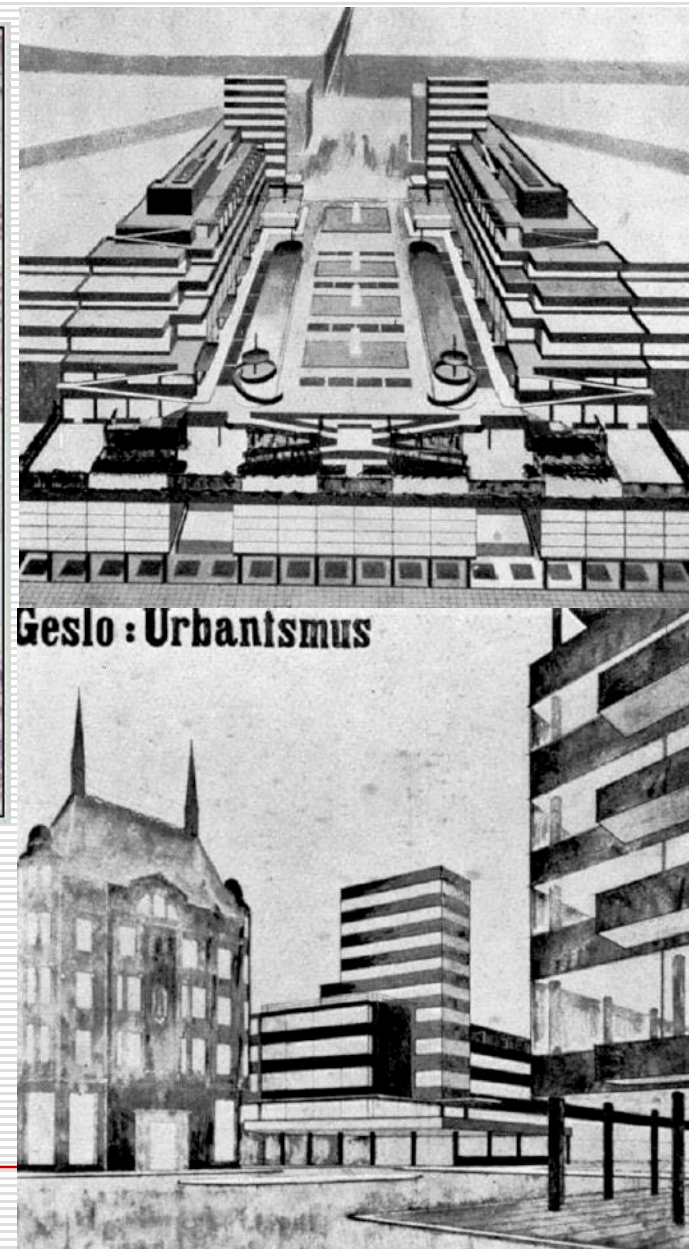

Kompozicije javnih zgrada, monumentalni potezi bulevara, funkcionalno postavljanje novih saobraćajnica, praćeni su stanovanjem tipa "vrtne kolonije", pristanišnim i železničkim postrojenjima džinovskih razmera. Bili su sastavni delovi jednog nerealnog programa rekonstrukcije i širenja grada

- ◆ **Povećana je njegova teritorija, uvećana spratnost, izgrađen je veliki broj palata i javnih zgrada.**
- ◆ **Oba velika mosta na Savi i Dunavu, izgrađeno je pristanište, tramvajska mreža, i uopšte podignuta je građevinska vrednost i komunalna**
- ◆ **Opremljenost grada plan i život grada često išli na dva različita koloseka - veći kontrast između centra i periferije**
- ◆ **Konkursi za Terazije i savske padine**
- ◆ **Detaljni planovi za pojedina naselja**

Nacrt generalnog urbanističkog plana 1949. *NIKOLA DOBROVIĆ*

- ◆ Saobraćajne studije svih vidova saobraćaja
- ◆ Novi Beograd

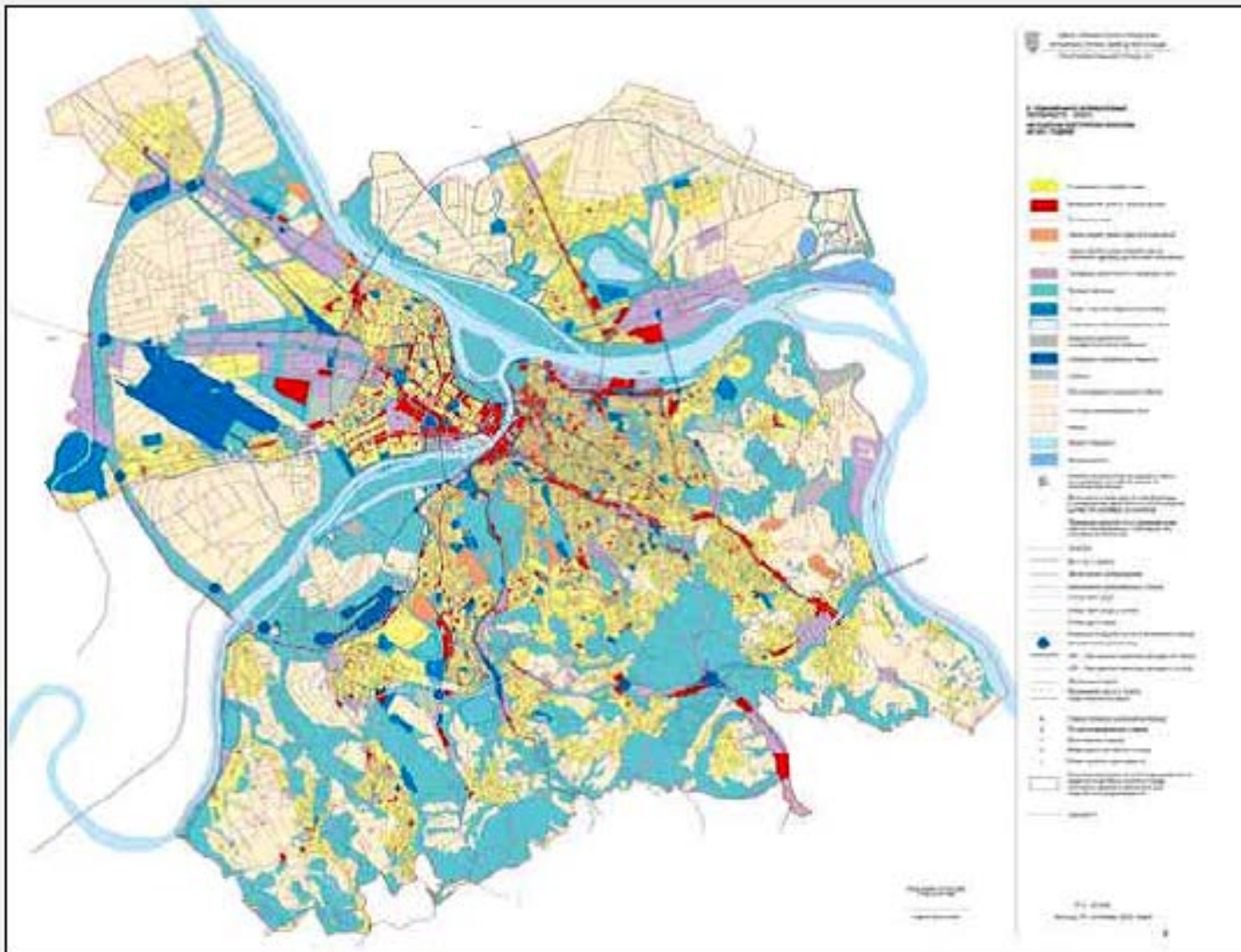
- ♦ Porast grada na 1 000 000 (do 1980.).
- ♦ Najveći zahvat nove teritorije stvaranje Novog Beograda. Zemun, Novi Beograd i Beograd stapaju se u urbanističku celinu.
- ♦ Mreža glavnih saobraćajnica je uglavnom u otrogonalnom sistemu, tri mosta spajaju stari i Novi Beograd.
- ♦ Reka Sava, bivša granica grada, postaje centralni gradski motiv, sa prisnim kontaktom rečnim obalama.

- ◆ Regionalno shvatanje grada, Beograd u užim granicama i metropolitensko područje, koje obuhvata okolna sela i manje gradove u okruženju
- ◆ Linearni koncept, pri čemu se novi centri i naselja oslanjaju na snažan sistem longitudinalnih saobraćajnica, koje vode u centralnu zonu

- ◆ Predviđena je izgradnja metroa
- ◆ "arhipelag u moru zelenila" izgradnja naselja, kao brojnih malih izgrađenih celina u prirodnom ambijentu
- ◆ formiranje sekundarnih centara

- ◆ **Smanjenje veličine državnog i tržišnog prostora**
- ◆ **Ekonomске sankcije Evropske unije i Saveta bezbednosti UN.**
- ◆ **Tranziciona kriza**
- ◆ **Zatvaranje tržišta razvijenih zemalja**
- ◆ **Stagnacija svetske privrede i zaoštavanje dužničke krize**

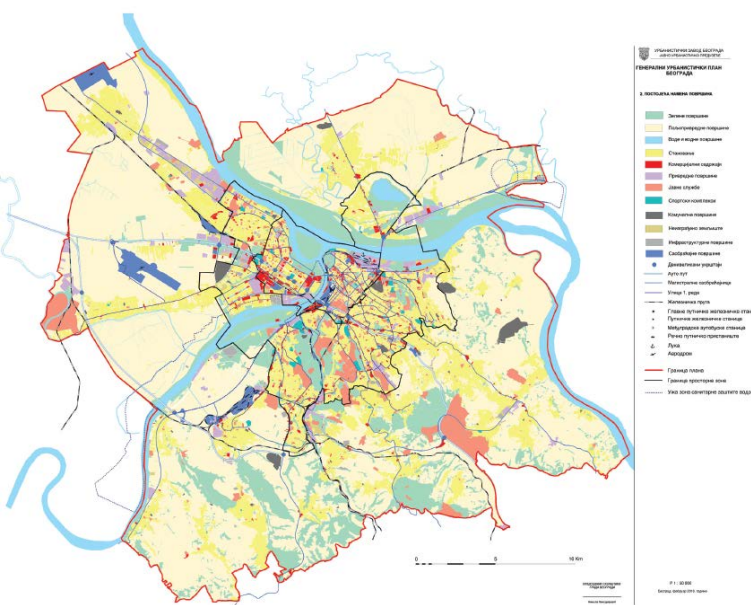
Generalni urbanistički plan Beograda 2021

MILICA JOKSIĆ

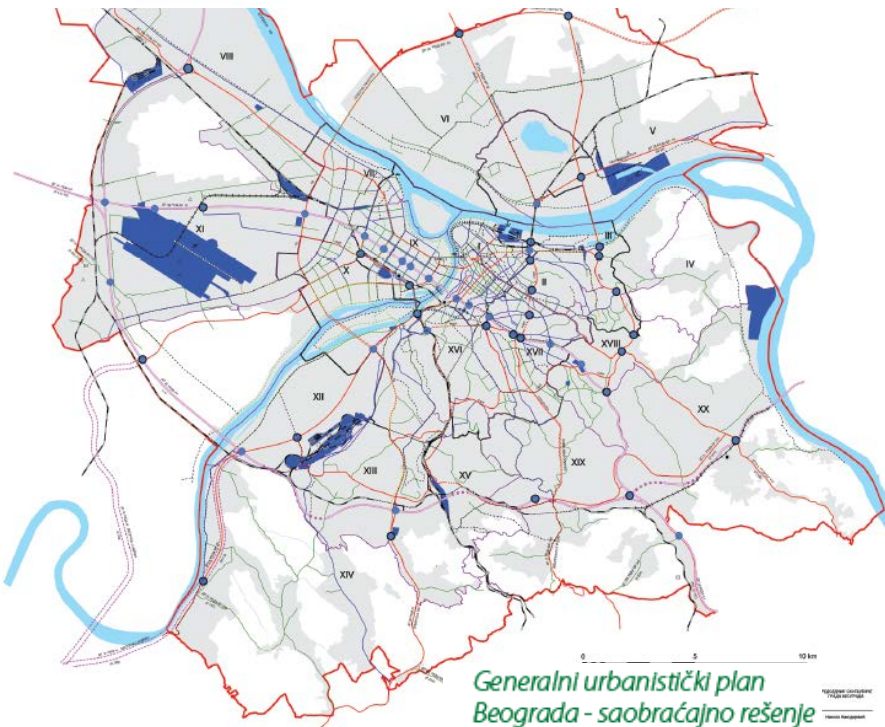
Koncepcija predhodnog plana je zadržana kao strateško opredeljenje, uz preispitivanja koje su diktirale savremene promene. Potencijalne lokacije za velike projekte, nastale su kao deo transformisanih industrijskih i vojnih kompleksa. Nivo detaljnosti znatno manji u odnosu na predhodni plan.

Plan je donet 7. marta 2016. god. Polaznu osnovu u izradi Koncepta GUP-a Beograda predstavljaju sledeća opredeljenja:

- očuvanje kontinuiteta planiranja i urbanog razvoja Beograda;
- definisanje strateških planskih rešenja i pravaca urbanog razvoja grada;
- očuvanje i unapređenje konstanti/ključnih elemenata urbanog razvoja Beograda;
- održivi razvoj grada, kroz zaštitu prirodnih, kulturnih resursa i životne sredine;
- definisanje prioriternih razvojnih celina i strateških gradskih projekata.

Generalni urbanistički plan Beograda - postojeća namena površina

Generalni urbanistički plan Beograda - saobraćajno rešenje

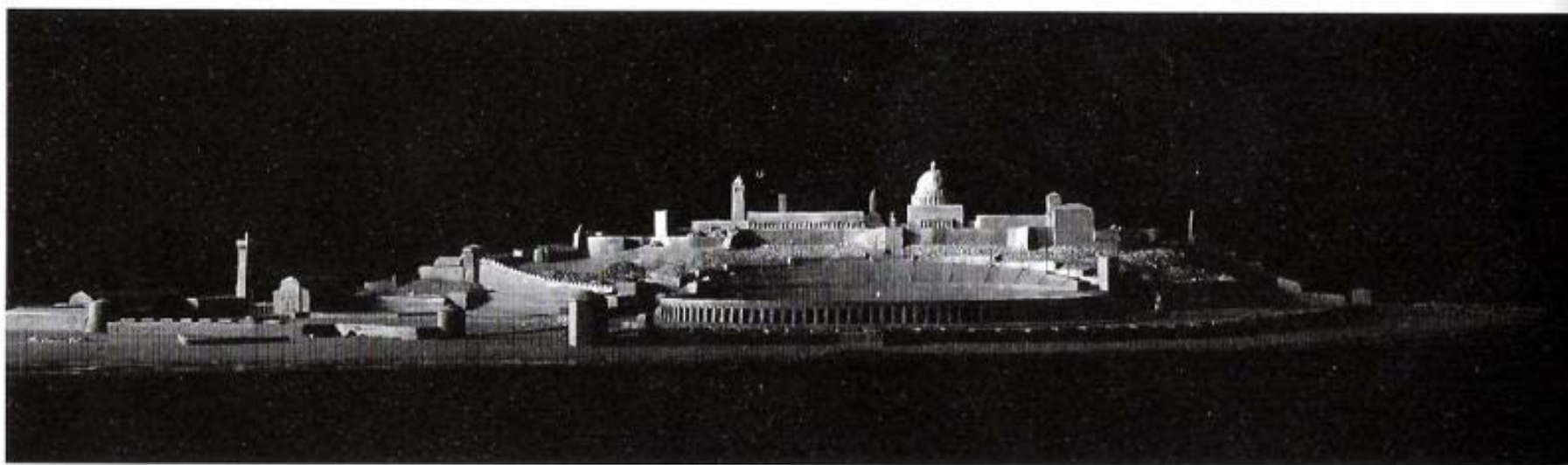
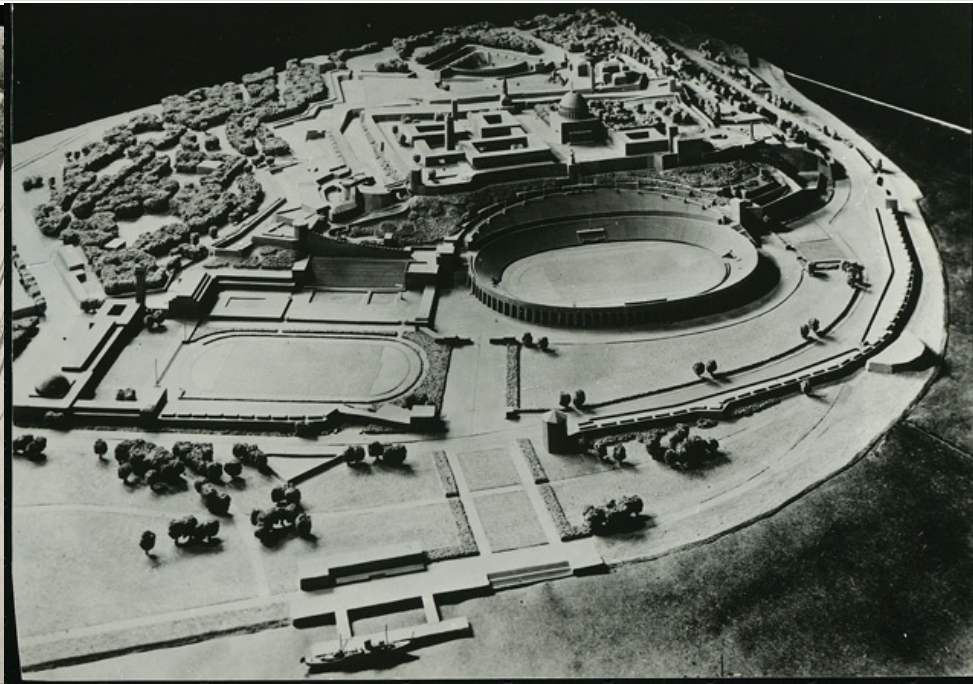
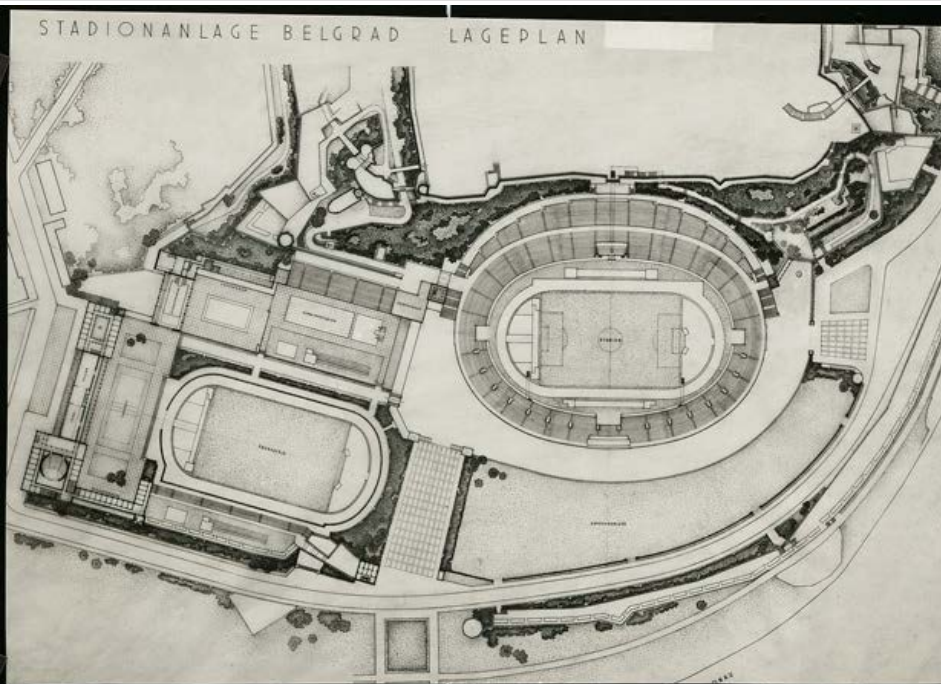

Novi planom izvršeno je grupisanje i sažimanje 57 celina iz predhodnog plana i podelu na 20 urbanističkih celina, s tim da su granice u manjem obimu izmenjene prema funkcionalnoj pripadnosti. Saobraćajno rešenje je korigovano, posebno u odnosu na spoljne magistralne tangente, kao i mostove. Tunelska veza predviđa povezivanje dunavske i savske padine, kao i predlog trasa metroa. Ograničenja u pogledu gradnje u visinu, drugačije se tretiraju nego u ranijim planskim dokumentima, jer sada - „Visoki objekti predstavljaju simbol prosperitetnog grada, kompetitivnog u regionu“.

Beograd koji nikad nije postojao, a mogao je...

Beograd koji nikad nije postojao, a mogao je...

Вернер Марх (Werner March), Олимпијски стадион у Доњем граду на Калемегдану, 1940. Архив Србије и Црне Горе

Beograd koji nikad nije postojao, a mogao je...

ZAHA HADID

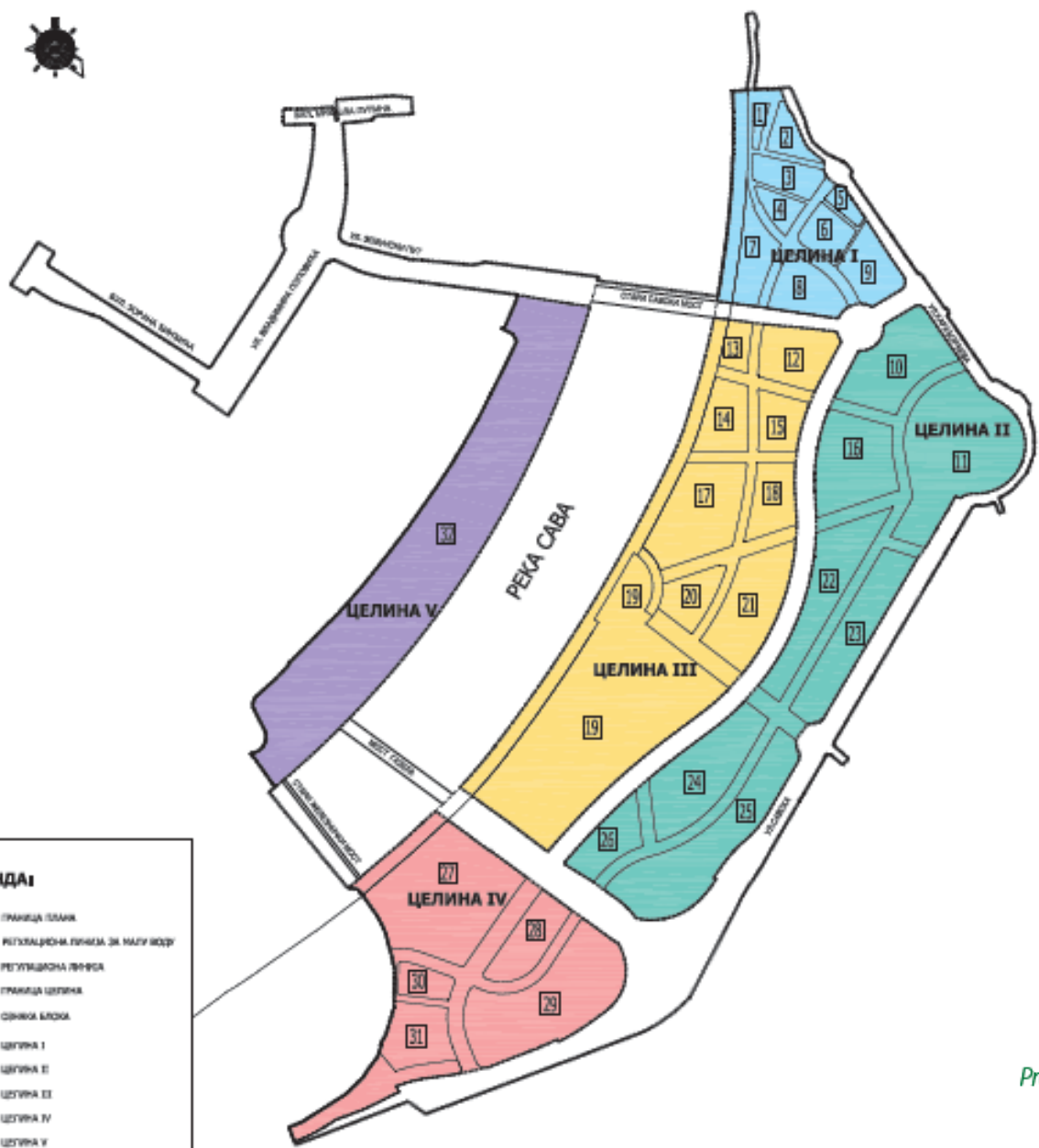

Beograd na vodi

Beograd koji će postojati, a da li je ...

ЛЕГЕНДА:

- ГРАНИЦА ЦЕЛИНА
- РЕГУЛАЦИОНА ЛИНИЈА ЗА МАЛУ ВОДУ
- РЕГУЛАЦИОНА ЛИНИЈА ЗА ПОВЕЋУ ВОДУ
- ГРАНИЦА ЦЕЛИНА
- СМЕРНИ БРОЈ
- ЦЕЛИНА I
- ЦЕЛИНА II
- ЦЕЛИНА III
- ЦЕЛИНА IV
- ЦЕЛИНА V

Република Србија
В.Л.А.Д.А.

ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ УРЕЂЕЊА ДЕЛА
ПРИБОЉА ГРАДА БЕОГРАДА - ПОДРУЧЈЕ ПРИБОЉА РЕКЕ САВЕ ЗА
ПРОЈЕКАТ "БЕОГРАД НА ВОДИ"

референтни лист 2
ПОДЕЛА НА КАРАКТЕРИСТИЧНЕ ЦЕЛИНЕ
размера 1:5000

Масштаб графика: оријентација и инфраструктура

Beograd na vodi
Prostorni plan područja posebne namene
za projekat „Beograd na vodi“

Kakav nam grad treba -

NEZAGAĐUJUĆI,

PRISTUPAČAN

EFIKASAN SISTEM SAOBRAĆAJA *za sve građane na gradskom, metropolitenskom i međugradskom nivou, sa međupoveznim vidovima saobraćaja, gde ne-motorizovana mobilnost ima prednost pomoću dobre biciklističke i pešačke infrastrukture, i gde su potrebe za kretanjem smanjene promocijom dostupačnosti i shemama mešovutih namena zemljišta,*

INTEGRISANI PLAN SAOBRAĆAJA, STANOVANJA, RADNIH ZONA, ŽIVOTNE SREDINE I JAVNOG PROSTORA

EKOLOŠKI GRAD i PAMETNI GRAD

grad sa integracijom, otvorenog i zelenog prostora

KAKO SPROVESTI TAJ KONCEPT u sadašnjoj ekonomskoj i finansijskoj situaciji, a posebno u institucionalnoj situaciji u kojoj političari diktiraju znanje i stručnjake?

